

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Oordeelsvormende raadsbijeenkomst d.d.	27 oktober 2025	agendapunt 4
Raadsvergadering, d.d.	10 november 2025	agendapunt -

Portefeuillehouder	Wethouder Hans Olthof
Zaaknummer	41106-2025

Datum B&W-besluit	7 oktober 2025
-------------------	----------------

Onderwerp
Voorstel tot Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 Olst-Wijhe

BIJLAGEN:

1. Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 Olst-Wijhe

AANLEIDING

In juni heeft uw raad de kadernota 2026-2029 vastgesteld. Deze kadernota is de opmaat geweest voor het opstellen van deze begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. In de programmabegroting is aangegeven wat wij per programma en per thema gaan doen in 2026 om bij te dragen aan het realiseren van de gestelde doelstellingen.

Met het vaststellen van de kadernota 2026–2029 heeft uw raad de koers bepaald richting een sluitend boekjaar 2029. Voor 2026 werd aanvankelijk een tekort verwacht, maar tijdens het opstellen van de begroting zijn voordelen en meevallers aan het licht gekomen. Hierdoor is het, met de eerste begrotingswijziging, gelukt om ook voor 2026 een structureel sluitende begroting te presenteren. Het financiële beeld is positiever dan eerder geraamd, maar vraagt nog wel om voorzichtigheid vanwege onzekerheden rondom het gemeentefonds en de nog te realiseren besparingen. Een uitgebreide toelichting op het financiële verloop en de verwachte aanpassingen vindt u onder het onderdeel Argumenten.

BEOOGD RESULTAAT

Een reëel en structureel sluitende begroting 2026 die door uw raad wordt vastgesteld en voor 15 november is aangeboden aan de provincie.

KADER

De Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies, de Kadernota 2026-2029 Olst-Wijhe, de Strategische raadsagenda (SRA) en het Bestuursakkoord 'Focus en verbinding 2022-2026.'

ARGUMENTEN

De begroting is opgesteld op basis van de door de raad vastgestelde kadernota 2026-2029 en verwerkt de meest actuele beleidskaders (Omgevingsvisie, Sociale Toekomstvisie en andere actuele beleidsontwikkelingen).

Uw raad heeft ons op basis van de kadernota 2026–2029 opdracht gegeven om een structurele bezuiniging van € 500.000 op de bedrijfsvoering concreet vorm te geven. In eerste instantie was het de bedoeling om bij deze begroting al meer inzicht te bieden in de uitvoering van deze taakstelling. Gaandeweg werd echter duidelijk dat deze opgave nauw verweven is met de ambities rondom de Digitale Transformatie. De vraag hoe wij als Olst-Wijhe in een nieuw digitaal tijdperk onze rol als netwerkgemeente toekomstbestendig kunnen invullen, raakt direct aan de bedrijfsvoering. Deze twee thema's kunnen dan ook niet los van elkaar worden gezien.

De structurele besparing is financieel verwerkt in de begroting. Om die reden streven wij ernaar om in het eerste kwartaal van 2026 (met enige voorzichtigheid) een integraal voorstel aan uw raad voor te leggen.

Dit voorstel zal in de vorm van een klassiek raadsvoorstel inzicht geven in onze visie op zowel de bedrijfsvoering als de Digitale Transformatie. Daarbij zullen wij aangeven welke eenmalige investeringen nodig zijn om beide opgaven robuust en toekomstgericht vorm te geven.

Met inbegrip van de verwachte aanpassingen bij de eerste begrotingswijziging, zoals benoemd in de inleiding van de begroting, wordt een structureel sluitend beeld gepresenteerd voor de jaren 2026, 2027 en 2029 van respectievelijk € 0, € 412.000 en € 320.000. Alleen in 2028 is sprake van een structureel tekort van € 276.000.

In 2024 is een eerste stap gezet in het verbeteren van de leesbaarheid van de begroting 2025. Deze lijn is in 2025 doorgezet met een verdere versterking van de Planning & Control-cyclus. Parallel aan de totstandkoming van de begroting is gewerkt aan een webpagina voor de begroting 2026. De begroting is aan uw raad als pdf-bestand aangeleverd, en is tevens digitaal beschikbaar via <https://olst-wijhe.begroting-2026.nl>. Daarmee zetten we een volgende stap in de digitalisering en versterken we de P&C-cyclus, waarbij we tevens de toegankelijkheid en transparantie richting raad en inwoners vergroten.

DRAAGVLAK EN PARTICIPATIE

Deze begroting betreft de uitwerking van de kadernota 2026.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Met het vaststellen van de kadernota 2026–2029 heeft uw raad gekozen voor een sluitend financieel perspectief in 2029. Voor 2026 werd aanvankelijk een fors tekort verwacht, maar tijdens het opstellen van de begroting zijn diverse meevallers en verschuivingen aan het licht gekomen. Hierdoor is het, met de voorgestelde aanpassingen in de eerste begrotingswijziging, mogelijk om ook voor 2026 een structureel sluitende begroting te presenteren.

De verbetering in het financiële beeld is onder andere het gevolg van meevallende cao-ontwikkelingen en lagere indexatie van samenwerkingsbijdragen. Ook waren er eenmalige voordelen, bijvoorbeeld door uitgestelde opening van het kindcentrum in Wijhe en herijking van projectbudgetten (die eerder niet als incidenteel waren aangemerkt). Tegelijkertijd blijft voorzichtigheid geboden. Er is blijvende onzekerheid over de ontwikkeling van het gemeentefonds en een deel van de bezuinigingsopgaven uit de kadernota moet nog worden gerealiseerd.

Met dit raadsvoorstel worden de eerste wijzigingen op de begroting voorgelegd, waarmee het beeld structureel sluitend wordt gemaakt. Allereerst was het niet ingevulde deel van de besparingsopdracht om lucht uit de begroting te halen nog niet volledig ingeboekt. In de kadernota 2026-2029 is met een besparing van € 50.000 in 2026 oplopend naar € 200.000 vanaf 2029 rekening gehouden. De € 50.000 voor 2026 is ingevuld en voor € 25.000 vanaf 2027, het restant van de besparingsopdracht blijft staan.

Daarnaast is het voorstel om vanwege een structureel hoger aantal uitkeringen en uitkeringsaanvragen de corresponderende formatie te verhogen. Het aantal verstrekte uitkeringen is in 2,5 jaar met 28% gestegen, doordat er meer inwoners zijn vanwege de focus op wonen, doordat de Wajongdoelgroep naar de Participatiewet is overgegaan, doordat er geen instroom meer is in de Wet Sociale Werkvoorziening en er een toename is van het aantal statushouders. De stijging kent structurele oorzaken, waardoor ook structureel meer formatie wordt gevraagd voor € 92.000. De insteek is om met inzet van digitale transformatie en toepassing van AI blijvend grip te houden op de benodigde formatie.

Op 13 oktober is er in de raad een oordeelsvormende vergadering geweest over een voorstel tot kennismaken van de aanpak voorkomen escalatie (AVE) en het beschikbaar stellen van benodigd budget hiervoor. De AVE is een bewezen succesvolle methodiek die gemeenten helpt om inwoners met meerdere en ingewikkelde problemen beter te ondersteunen. Denk hierbij aan inwoners met psychische klachten, schulden en verslavingen of inwoners die veel overlast veroorzaken. Gemeenten hebben de taak om de hulp goed te organiseren en te zorgen dat alle betrokken partijen zoals jeugdhulp, welzijn, zorg en veiligheid samenwerken om de situatie van de inwoner te verbeteren. De kosten hiervan zijn jaarlijks € 180.000.

De stelpost onvoorzien is op dit moment € 50.000, maar deze post al meerdere jaren niet noodzakelijk gebleken om aan te houden voor onvoorziene uitgaven. Incidentele tegenvallers kunnen daarnaast vanwege de goede reservepositie ook zonder de post onvoorzien worden opgevangen. De post onvoorzien is verplicht, waardoor het voorstel is om deze te begroten op een symbolische € 1.

Ook is de verwerking van de septembercirculaire 2025 in de eerste wijziging opgenomen, met een nadelig effect op het saldo. Via de circulaire zijn er wel extra middelen toegekend voor taken die de gemeenten uitvoeren voor het rijk. Hiervoor is een corresponderend uitgavenbudget opgenomen. Het betreft onder andere impulsmiddelen voor de participatiewet en een verlenging van de taak om de overheidsbrede dienstverlening (IDO) te versterken. Het gaat vooral om extra middelen voor de capaciteit voor klimaat- en energiebeleid in 2026. Het is onzeker of de extra middelen ook vanaf 2027 worden toegekend, waardoor hiermee nog geen rekening is gehouden.

De laatste wijziging is een boekhoudkundige wijziging waarbij de lasten voor het geplande inlopen van het achterstallig groenonderhoud in 2026 verschuiven naar 2025. Doordat er sprake is van onveilige situaties en van kapitaalvernietiging van het groen, moet in 2025 een voorziening worden gevormd waaruit de kosten in 2026 gedekt kunnen worden. Dat voorstel ligt voor in de tweede bestuursrapportage 2025. Hierdoor verplaatst de boekhoudkundige last van 2026 naar 2025.

Na verwerking van de wijzigingen komt het structurele begrotingssaldo uit op:

Verwachte aanpassingen na de begroting 2026-2029	2026	2027	2028	2029
Structureel saldo begroting 2026-2029	-19	698	-18	558
Besparingen lucht uit de begroting	0	75	125	175
Personeel: i.v.m. gestegen aantal uitkeringen	-92	-92	-92	-92
Personeel: voorkomen escalatie	-180	-180	-180	-180
Stelpost onvoorzien	50	50	50	50
Septembercirculaire: accres	-59	-140	-161	-192
Septembercirculaire: taakmutaties	313	69	36	31
<i>Af: corresponderende uitgaven voor de taakmutaties</i>	<i>-313</i>	<i>-69</i>	<i>-36</i>	<i>-31</i>
Voorziening treffen achterstallig groen in 2025	300	0	0	0
Structureel begrotingssaldo 2026-2029 na 1e wijziging	0	412	-276	320

Bedragen x € 1.000

AANPAK/UITVOERING

Uw raadsbesluit en de vastgestelde begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 worden voor 15 november 2025 ingediend bij de provincie.

VOORSTEL

1. In te stemmen met de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 Olst-Wijhe en hierbij het raadsvoorstel over de begroting 2026, met o.a. de gevolgen van de septembercirculaire, te betrekken.
2. In te stemmen met de volgende wijzigingen:
 - a. Het opnemen van de taakstelling om lucht uit de begroting te halen, overeenkomstig met de besparing waartoe is besloten in de kadernota 2026-2029
 - b. Het toekennen van extra formatie in verband met het gestegen aantal uitkeringen
 - c. Het toekennen van extra formatie voor de aanpak vroegtijdige escalatie
 - d. Het aframen van de stelpost onvoorzien naar een symbolische € 1
 - e. De gepresenteerde verwerking van de septembercirculaire 2025
 - f. Het aframen van het achterstallig onderhoud groen in 2026 in de exploitatie en de kosten in 2026 ten laste van de voorziening achterstallig onderhoud te brengen.
3. De gevraagde investeringskredieten voor riolering en wegen te voteren

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe

de secretaris

de burgemeester

Sjoerd van den Berg

Sietske Poepjes

Informatie in te winnen bij:

Charin Sabajo

Telefoonnummer: 14 0570

Onderwerp Besluit tot Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 Olst-Wijhe

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 7 oktober 2025;

gelet op Gemeentewet, financiële verordening, BBV, Kadernota 2026-2029 Olst-Wijhe, de Strategische raadsagenda (SRA) en het Bestuursakkoord 'Focus en verbinding 2022-2026.'

besluit:

1. In te stemmen met de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 Olst-Wijhe en hierbij het raadsvoorstel over de begroting 2026, met o.a. de gevolgen van de septembercirculaire, te betrekken.
2. In te stemmen met de volgende wijzigingen:
 - a. Het opnemen van de taakstelling om lucht uit de begroting te halen, overeenkomstig met de besparing waartoe is besloten in de kadernota 2026-2029
 - b. Het toekennen van extra formatie in verband met het gestegen aantal uitkeringen
 - c. Het aframes van de stelpost onvoorzien naar een symbolische € 1
 - d. De gepresenteerde verwerking van de septembercirculaire 2025
 - e. Het aframes van het achterstallig onderhoud groen in 2026 in de exploitatie en de kosten in 2026 ten laste van de voorziening achterstallig onderhoud te brengen.
3. De gevraagde investeringskredieten voor riolering en wegen te voteren

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d.

De raad voornoemd,

de griffier

de voorzitter

Anne-Marie Holleman

Sietske Poepjes